

08.01.15

Udkast til referat

Møde den 08-01-2016 11:00-13.30, afsluttende med en let frokost.
Danmarks Biblioteksforening, Farvergade 27 D, 2. sal, 1463 København K.

Deltagere:

- Formand Evan Lynnerup (V)
- Else Søjmark (S)
- Frederik Pedersen (O) Afbud
- Lena J. Jensen (V) Afbud
- Poul Henrik Hedeboe (F) Afbud
- Erland Kolding Nielsen, Direktør, Det Kongelige Bibliotek
- Maria Sjøblom, Afdelingsleder Aalborg Bibliotekerne
- Sara Jørgensen, Udviklingschef, Herning Bibliotekerne
- Claus Vesterager Pedersen, Bibliotekschef, Roskilde Universitets Bibliotek

Dagsorden

1. Godkendelse af dagsorden og referat

Sagsfremstilling

Siden sidste møde er Lone Knakkegaard gået på pension og blevet erstattet af
Suppleant: Claus Vesterager Pedersen, Bibliotekschef, Roskilde Universitets
Bibliotek

Det seneste ordinære møde i udvalget fandt sted den 01.12.14 [Referat](#)

Det betyder ikke at udvalget ikke har været i funktion, da man har valgt at arbejde på
anden vis. Siden dette møde har udvalget afholdt debat på Det Bibliotekspolitiske
Topmøde i Aarhus - [Et tilbageblik på topmødet i Aarhus](#)

Se oplægget fra udvalgets workshop

[W3](#) > Hvad skal der til at skabe en digitalt dannet borger?

[Kvorning](#)

Direktøren orienterer om det videre arbejde med workshoppens output i [Dansk IT's
Udvalget for digitale kompetencer](#)

Indstilling

Tages til efterretning

Afgørelse

Tiltrådt med bemærkning om at:

Direktøren orienterede om Konferencen Offentlig digitalisering 2016 som afholdes den 16. - 17. marts. [Se mere på konferencens hjemmeside.](#) hvor der vil blive debat om Digital Dannelse ud fra bl.a. oplæg fra Dansk IT som udvalget har arbejdet med på Topmødet 2015.

Udvalget vil gerne arbejde videre med temaet "relateret indhold" og hvordan man som (med)borger får adgangen til information, samt hvordan den udvælges.

2. Ophavsret og de igangværende forhandlinger i EU

Sagsfremstilling

I EU er der planer om at skabe et [digitalt indre marked](#) i Europa. I forlængelse af disse planer er der også debat om de fremtidige ophavsrets regler, hvilket kan få store konsekvenser for bibliotekernes muligheder for at købe og udlåne materialer, specielt i forhold til digitale materialer som e-bøger. I øjeblikket har bibliotekerne ret til at købe og udlåne alle fysiske bøger, hvilket også er fastslået i EU [Infosoc direktiv](#) fra 2001 – det gælder i midler tid ikke for digitale materialer.

Danmarks Biblioteksforenings formand er blevet valgt til Executive Committee i EBLIDA - The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations – i forbindelse med årsmødet i Riga.

Danmarks Biblioteksforening har derfor stor fokus på de pågående forhandlinger i EU. I den forbindelse har DB løbende haft kontakt til alle de danske EU parlamentarikere og opfordret til at støtte en ændring i den europæiske lovgivning om ophavsret så man

- giver biblioteker og arkiver effektiv digitalisering af deres bedrifter,
- tillader udlån af e-bøger via internettet.

Det kræver undtagelse fra den gældende ophavsret. Disse undtagelser er afgørende for udviklingen af effektive biblioteksydelser i den digitale tidsalder.

Senest har EU-Kommissionen den 10 december tager de første skridt til at give bedre adgang til online indhold, og opstiller vision om at gøre EU's regler om ophavsret mere tidssvarende.

[Læs mere om sagen](#), og se også [EBLIDAs og IFLAs kommentarer](#) til EU-Kommissionens udmelding om moderniseringen af ophavsretsreglerne i EU.

På mødet vil direktøren orientere om de aktuelle problemstillinger og lægge op til evt. politiske tiltag.

Indstilling

Sagen drøftes med henblik på fremtidige politiske tiltag.

Afgørelse

Kort orientering taget til efterretning – regeringens positionspapir medsendes.

3. Projekt: Digitale strategier for fremtidens biblioteker

Sagsfremstilling

[Tænk tanken Fremtidens Biblioteker](#) har igangsat et projekt som skal skabe et vidensgrundlag om borgernes digitale adfærd, efterspørgsel og behov der kan omsættes til lokale digitale udviklingsstrategier.

Strategier der kan bidrage til at skabe, udvikle og ikke mindst formidle det digitale bibliotekstilbud, så det svarer til borgernes faktiske behov og kompetencer i den enkelte lokale kontekst. Formålet er således at bidrage til, at det enkelte bibliotek kan arbejde struktureret med at tilpasse, sammensætte og formidle sit eget samlede bibliotekstilbud på tværs af det fysiske og det digitale bibliotek.

Mange biblioteker står i dag overfor at skulle udvikle nye lokale digitale strategier. Strategier som kan generere en udvikling, der i højere grad end i dag – for det første - afspejler det moderne biblioteks mange facetterede opgaver med at facilitere kulturelle oplevelser, viden & læring, information & service og - for det andet - i øjenhøjde møder de forskellige borgere og bruger, der har forskellige behov og digitale kompetencer og vaner.

Der mangler i dag fælles værktøjer, vidensgrundlag og sprog om borgernes digitale adfærd, efterspørgsel, behov og kompetencer til at udvikle og implementere lokale digitale udviklingsstrategier for at skabe et bedre match mellem det digitale bibliotekstilbud og borgernes behov.

På den baggrund har Tænk tanken sammen med alle Centralbiblioteker og en række andre partnere fået støtte fra Kulturstyrelsen på knap en mio. kroner til at igangsætte et sådan projekt.

På mødet vil Lotte Hvid Dyrbye fortælle om projektet og lægge op til debat, om hvordan udvalget kan bidrage til undersøgelsen, og ikke mindst hvordan man kan bruge resultaterne til at sætte biblioteket på dagsordenen i en stadig mere digital verden, ud fra borgernes behov.

Indstilling

Sagen drøftes

Afgørelse

Orienteringen taget til efterretning, med bemærkning om at udvalget løbende orienteres om arbejdet og resultaterne, samt bliver inddraget i formidlingen og den efterfølgende debat setup.

4. Bibliotekerne, biblioteksafgift og e-bøgerne

Sagsfremstilling

Endnu en gang er der debat om bibliotekernes fælles udlånssystem for e-bøger eReolen. Flere forlag og forfattere har trukket sig ud med begrundelsen, at de ikke vil

vende borgerne til at kunne låne bøger gratis på bibliotekerne – vel at mærke når de er digitale.

Siden 1947 har bibliotekerne kunne købe og udlåne alle de bøger de ville. Aftalen mellem bibliotekerne, forfatterne og politikerne blev lavet fordi alle tror på, at det gør Danmark klogere at have adgang til bøger, at det vil øge læselysten og i sidste ende at forfatterne vil sælge flere bøger når borgerne har adgang til dem på bibliotekerne og derfor gerne vil have flere.

Politisk støttes de forfattere, der stiller deres fysiske bøger til rådighed for bibliotekerne via biblioteksafgiften - kaldet bibliotekspengene. I 2015 bliver der udbetalt knap 175 mio. kr. i biblioteksafgift til forfatterne.

Den ret har bibliotekerne ikke i forhold at købe og udlåne bøgerne når de bliver digitale. Her er det forfattere og forlag der bestemmer om bibliotekerne må købe og udlåne e-bøgerne. Forfatterne bliver til gengæld heller ikke kompenseret på samme vis via biblioteksafgiften.

I Danmark har vi lavet en løsning, der sikrer, at bibliotekerne også kan udlåne forfatterens e-bøger. For at tage hensyn til markedet er der lagt mange restriktioner på hvilke og hvor mange titler den enkelte borger kan låne digitalt. Typisk er det maksimalt 3 lån pr. måned og ofte må man vente på de nye titler bliver tilgængelige, samt stå i kø til de populære. Disse begrænsninger er indført for at tage hensyn til markedet, så der også sælges e-bøger og fordi bibliotekerne ikke har råd til at betale for alt hvad borgerne gerne vil låne.

Det er et paradoks, da vi fra biblioteksside netop har kæmpet for at få biblioteksafgiften til at omfatte de digitale værker, så den afspejler den markedsandel e-bøgerne har. Det har mærkværdigvis ikke opnået støtte fra forfatterside, hvilket vi er temmelig uforstående overfor, da en sådan ordning jo vil give forfatterne en tydelig og ensartet kompensation for udlån deres digitale værker.

Se DB's udspil: [Bibliotekerne vil ændre biblioteksafgiften til gavn for vækstlaget](#)

Hvad er op og ned på den debat?

Vi har fået specialkonsulent Mikkel Christoffersen fra eReolen og Københavns Biblioteker til at komme med oplæg til debat.

Indstilling

Sagen drøftes med henblik på fremtidige tiltag i DB regi.

Afgørelse

Indstillingen tiltrådt. DB opfordres til at samle op på erfaringer og forskelle i de enkelte kommuner med henblik på udlån i forhold begrænsninger ex. fra Sønderborg hvor der ikke er begrænsning på antal titler borgerne kan låne sammenlignet med kommuner hvor der er begrænsning på 3 udlån pr borger. Efterfølgende at DB formidler resultaterne m.h.p. kommunernes fremtidige valg af modeller og deres formidlingsindsats.

5. Evaluering af udvalgets arbejde og fremtidige indsatsområdet

Sagsfremstilling

Ved det konstituerende møde i maj 2014 nedsatte Repræsentantskabet tre stående udvalg.

For "Biblioteket indgangens til det digitale samfund" hed det kommissoriet: "Repræsentantskabet nedsætter to underudvalg der skal arbejde med særlige indsatsområder. Disse nedsættes for en to årig periode, hvorefter de evalueres og ny-konstitueres."

Forretningsudvalget har derfor vedtaget at der igangsættes en evalueringsproces, hvor udvalgene anmodes om at evaluere deres arbejde og komme med anbefalinger til den fremtidige arbejdsform, opgaver og struktur for udvalgsarbejdet. Derefter vil de blive indbudt til et fælles møde i foråret.

På mødet vil der blive lagt op til drøftelse af udvalgets hidtidige arbejde, som kan lægges til grund for en evaluering og anbefalinger for udvalget fremtidige arbejde til det fælles møde med FU.

Det fremtidige arbejde

I Danmarks Biblioteksforenings [Strategi2020](#) præsenteret. fremgår nyt indsatsområde, som vi i det kommende år tager udgangspunkt i:

2. DIGITALISERING

Borgerne skal gøres parate til at indgå i en digital tidsalder. Det gælder om at sikre digital dannelse for både børn, unge og ældre, sådan at de kan være deltagende og myndige medborgere. Der skal gøres en særlig indsats for alle op til 30 år. Denne gruppe synes at være særligt udfordret i forhold til at forholde sig til det offentlige traditionelle kommunikationsformer. Udfordringen forstærkes, når kommunikationen digitaliseres. Fejler denne kommunikation, vil det medføre en markant demokratisk udfordring. Der skal især sættes ind overfor de grupper, hvor manglende kompetencer kan besværliggøre interaktionen mellem borgeren og det offentlige.

- **DIGITAL DANNELSE (Spor 1):**
Digital dannelse i et bredt dannesperspektiv, som ikke kun omfatter kompetencer indenfor digital adfærd, kildekritik og håndtering af digitale informationer, men som også indebærer at være en myndig og deltagende borger i et demokratisk samfund, hvor stadig mere kommunikation og debat er digital.
- **DIGITAL ADGANG (Spor 2):**
At sikre borgerne digital adgang til information uanset formen. Derfor skal der arbejdes med digital adgang til information og digitale materialer. Dette kræver fokus på ophavsret, så borgerne kan få fri og lige adgang via bibliotekerne.

På mødet vil der blive lagt op til debat om udvalgets kommende arbejde som udgangspunkt for planlægningen. Repræsentantskabet vedtog i november 2015 en [Virksomhedsplan 2016](#) som indeholder samme indsatsområdet, men tilføjer en række emner som man skal være opmærksom på bl.a. om det moderne folkebibliotek kan rummes inden for den nugældende lov.

Der lægges op til debat om hvordan man kan favne og sætte disse indsatsområder på den aktuelle dagsorden. Herunder om der skal laves workshops, konferencer, debatoplæg eller hvilken for udvalget ønsker.

Indstilling

På baggrund af drøftelsen udarbejdes en arbejdsplan.

Afgørelse

Udvalgets anbefaler at man genkonstituere udvalget med sammen sammensætning og at udvalget forsætter sit arbejde i de kommende to år.

At FU tilskrives med de planlagte aktiviteter jf. dagsordnen.

At der udsendes doodle med et møde i foråret og et i efteråret.
Mødevarighed skal være 3 timer mellem fra 10.30 – 14. Mødested veksle mellem medlemmernes hjemsted alt afhængig af formandens vurdering.

Eventuelt